

Eelkawa.

Kriminaal-seadustik.

Üldosa.

Kohtuministeriumi wäljaanne.
1922.

A

Tallinna Eesti Kirjastuse Ühifuse trükituba, Pilt tku. 2.

29. juulil 1921 otsustas Riigikogu soovi-
awaldusega Wabariigi Walitsuse poole pöö-
rata, et Wene uus 1903 a. Kriminaal-seadustif
meil lähemal ajal maksma pandaks.

Selle soowiawalduse teostamiseks tegi Wa-
litfus kohtuministrile ülesandeks, läbirääki-
miste teel Riigikogu rühmadega selgitada,
misugusel teel seda soowiawaldust wõimalik
oleks teostada.

Selgus, et selle ülesande teostamiseks
tuleb Walitsuse poolt erikomisjon moodus-
tada ja töö laiemale ning kindlamale alusele
seadmiseks osa wõtma kutsuda ka nende Riigi-
kogu rühmade esitajad, kes õiguslist riigikorda
ei eita.

Ühinedes sellega otsustas Wabariigi Wa-
litfus 1. märtsil 1922 moodustada kohtuminis-
teeriumi juures mainitud erikomisjon järg-
mises koosseisus:

Esimees: Kohtum. Kodifik. osak. ju-
hataja J. Reinhold.

Liikmed: Riigikogu põllumeeste rüh-
ma esitaja wann. adw. M. Maurer,

Riigikogu rahwaerakonna rühma esi-
taja wann. adw. J. Jaakson,

Riigikogu tööerakonna rühma esitaja
wann. adw. T. Kalbus,

Riigikogu sotj.-demokr. rühma esitaja
wann. adw. abt M. Palwadre,

Wannut. adw. nõukogu esitaja wann.
adw. K. Eliafer,

Kohtupalati profurdör P. Wälbe,
Sõjawäe profurdör kapt. Traf-
mann,

Kohtumin. nõunik K. Saarmann,

Kohtumin. asjade walitseja M. Ma-
honi.

Riigikogu fr. rahwaerakonna rühm, kutsu-
peale waatamata, senini oma esitajat saanud
ei ole.

Komisjoni ülesandeks tehti Wene uus
Kriminaal-seadustif Gesti keelde ümber pan-
na ja temas meie oludele wastawad tarwilikud
muudatused teha.

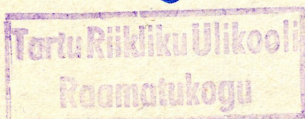
Komisjon ajas tööle 12. märtsil 1922 ja
jõudis juuni esimesel poolel üldosa välja
töötada ning kahel lugemisel wastu wõtta.

Et suwe wahaeega ära kasutada, otsustati
üldosa niisugusel kujul, mis talle teisel luge-
misel anti, ühes lühikeste motiividega tähtsa-
male muudatuste kohta trükki anda ja wasta-
watele asutustele, kohtutegelastele ning
õigusteadlastele tutvunemiseks ja lahkeks
arwustamiseks laialt saata, palwega, et nad
oma arwamised ja märkused niihästi üle-
üldse, kui ka üksikute muudatuste, täienduste
ning redaktsiooni kohta kohtuministeeriumi
saadaks wõimalikult 2 kuu jooksul.

Ügijel algab komisjon uuesti oma tege-
wust, kus siis kolmandal lugemisel ka saade-
tud arwustused ja märkused ära saawad kasu-
tatud.

Tallinnas, juuni kuul 1922.

Redaktsiooni Komisjon.

127442

015070980

Kriminaal-seadustik.

Üldosa.

Süüteod ja karistused üldeltse.

1. peatükk.

Üldmäärused.

§ 1. Süüteoks loetakse tegu, mis keelatud tema kordasaatmise ajal seaduse poolt karistuse ähwardusega. (1)

§ 2. Süütegude eest määratawad karistused on:

- 1) surmanuhtlus;
- 2) sunnitöö;
- 3) wangimaja;
- 4) arest;
- 5) rahatrahw. (2)

§ 3. Süütegu, mille eest seadus määrab raskema karistusena surmanuhtluse või sunnitöö, nimetatakse raskeks kuriteoks.

Süütegu, mille eest seadus määrab raskema karistusena wangimaja või üle kuue kuu aresti, nimetatakse kuriteoks.

Süütegu, mille eest seadus määrab raskema karistusena aresti mitte üle kuue kuu või rahatrahwi, nimetatakse üleastumiseks. (3)

2. peatükk.

Kriminaal-seadustiku maksu- piirkond.

§ 4. Käesolew seadustik on maksew kõigi Eesti Wabariigi piirides kordasaadetud süütegude kohta, olgu kordasaatja Eesti Wabariigi kodanik või wäljamaalane, § 5. ettenähtud eranditega. (4)

§ 5. Käesolewa seadustiku alla ei käi:

- 1) teod, mida karistatakse eriseaduste järele, neis piirides, mis nimetatud seadustes kindlaks määratud;
- 2) nende wäljamaalaste poolt kordasaadetud süüteod, kellel Eesti Wabariigis eksterriitoriaalsuse õigus on. (5)

§ 6. Käesolewa seadustiku alla käiwad Eesti Wabariigi kodanikkude poolt wäljamaal kordasaadetud süüteod, kui neil seal eksterriitoriaalsuse õigus on. (6)

§ 7. Käesolewa seadustiku alla käiwad Eesti Wabariigi kodanikkude poolt wäljaspool Wabariigi piire kordasaadetud süüteod: 1) kui need on rasked kuriteod või kuriteod või 2) kui need on jarnased üleastumised, millede karistatus nende kordasaatmisel wäljaspool Eesti Wabariigi piire on ette nähtud Wabariigi poolt tehtud rahwuswahelises lepingus; selle juures tuleb silmas pidada §§ 8 ja 9 määrusi.

Käesolema seadustiku alla kätuvad ka väljamaalaste poolt väljaspool Eesti Vabariigi piire kordasaadetud süüteo: 1) kui need on raske kuriteod või Eesti Vabariigi kodanike õiguste või Vabariigi varanduste või füüsilisele või vaimsele kahjustamise vastu sihitud kuriteod või 2) kui süüteo karistatavus tema kordasaatmisel väljaspool Eesti Vabariigi piire on ette nähtud Vabariigi poolt tehtud rahvusvahelises lepingus; selle juures tuleb silmas pidada §§ 8 ja 9 määrusi. (9)

§ 8. Väljaspool Eesti Vabariigi piire kordasaadetud süüteo eest ei võeta § 7 nimetatud juhtumustel kordasaatjat vastutusele käesolema seadustiku järele: 1) kui tegu tema kordasaatmise kohta seaduse järele keelatud ei olnud; 2) kui süüalune väljamaa kohtu seadusjärgse otsuse läbi on õigesti mõistetud või karistusest vabastatud; 3) kui süüdlaseks mõistetud väljamaa kohtu otsuse järele määratud karistuse täiel on ära kandnud või 4) kui võõra riigi vastu sihitud süütegu nende hulka kuulub, millede süüdlase väljaandmist ei lubata.

Väljaspool Eesti Vabariigi piire kordasaadetud süüteo eest käesolema seadustiku § 7 järele vastutusele võetavale isikule kergendatakse karistust § 54 põhjal, kui süüdlaseks mõistetud väljamaa kohtu otsuse järele määratud karistusest ühe osa on ära kandnud või kui süüteo kordasaatmise kohta seadus, käesoleva seadustikuga võrreldes, kergema karistuse määrab. (10)

§ 9. § 8 esim. jaos p. 1 ja 2 ning tetjes jaos kirjeldatud määrused ei maksa §§ 100—102 ja 126 ettenähtud süütegude kohta ja, kui süüdlane Eesti Vabariigi kodanik, siis ka mitte nende süütegude kohta, mis §§ 108—111⁴, 114—118², 643 (2. ja 3. jagu) ja 645 (4. jagu) ära on tähendatud. (11)

§ 10. Väljamaalane, kes väljaspool Eesti Vabariigi piire raske kuriteo või kuriteo korda saatnud, mille eest ta Eesti Vabariigis ei ole seotud korras süüdlaseks või süütuks mõistetud või karistusest vabastatud, antakse välja lepingu järele, mis tehtud süüaluse väljaandmist nõudva riigiga, või selles suhtes nimetatud riigiga maksma vastastikkuse põhjal.

Eesti Vabariigi kodanik antakse välja samadel tingimustel, kuid ainult lepingu järele, mis tehtud süüaluse väljaandmist nõudva riigiga. (13)

§ 11. Väljaantud uut kriminaal-seadust tarvitab kohus otsuste tegemisel ka tegude kohta, mis enne selle seaduse maksma hakkamist korda saadeti, kui need teod kordasaatmise ajal karistuse ähvardusega keelatud olid.

Wäljaantud uue seaduse põhjal määrata-
mat karistust kergendatakse § 54 järele, kui
süüteo kordasaatmise ajal maksma seaduse jä-
rele karistus uue seadusega võrreldes ker-
gem oli. Karistatavust kõrvaldada iganemise
tähtaeg arvatakse välja selle seaduse põhjal,
mis süüteo kordasaatmise (§ 69 p. 1 ja 2) või
kohtuotsuse tegemise ajal (§ 69 p. 3) maksma
oli, kui selles seaduses määratud tähtaeg uue
seadusega võrreldes lühem on. (14)

3. peatükk.

Karistused.

§ 12. Surmanuhtlus saadetakse täide poo-
mise läbi, mitteavalikult. (15)

§ 13. Sunnitöö määratakse tähtajata või
tähtaegselt neljast kuni viieteistkümneme aastani.

Sunnitöölisi peetakse kinni sunnitöömaja-
des ühishangistuses ja nende peale pandak-
se sunduslikud rasked tööd niihästi sunnitöö-
majades kui ka väljaspool. (16)

§ 14. Wangimaja määratakse kahest nädala-
st kuni kuue aastani.

Wangimaja mõistetuid peetakse kinni
ühishangistuses ja nende peale pandakse sun-
duslikud tööd niihästi wangimajas kui ka
väljaspool.

Mitte üle ühe aasta finnimõistetuid mõi-
dakse töödele jaata väljaspool wangimaja
ainult nende oma nõusolekul. (18)

§ 15. Arest määratakse ühest päevast kuni
kuue aastani.

Aresti mõistetuid peetakse kinni aresti-
majades ühijelt, kuid nende palmel ja waba-
kambrite olemasolekul — üksikult.

Üle seitsme päewa aresti mõistetuid ko-
hustatakse endale tegemust walima, mis aresti-
majas lubatud. (21)

§ 16. Sunnitöö tähtaega määratakse aastate ja poolaastate, wangimaja tähtaega — aastate, kuude ja nädalate, ning aresti tähtaega — aastate, kuude, nädalate ja päewade kaupa.

Seaduses ettenähtud liiskaristuste tähtaegu — õiguse kaotus töötada pärast karistuse ärakandmist seaduses nimetatud kaubandus- ja tööstusaladel või muus tegemuses, niisama ka ametnikkude tagandamisega kaasaskäiw keeld samajugust või kõrgemat ametit pidada, — määratakse aastate ja kuude kaupa.

Tähtaegade väljaarwamisel loetakse päewas — kakskümmendneli tundi, nädalas — seitse päewa; kuud ja aastad arvatakse kalendri järele. (22)

§ 17. Rahatrahw määratakse markades, välja arvatud juhtumused, kus seaduses iseäralik arwewiis on ette nähtud. Kui raha-

trahwi ülemmäär seaduse järele mitte alla kümnetuhande marga ei ole, siis ei või määratava trahwisumma suurus mitte alla tuhande marga olla.

Rahatrahwi äramaksmise tähtaega võib kohus pikendada või maksmist jaotada, kuid mitte rohkem kui ühe aasta peale, otsuse seadusjõu saamise päevast arvates. (24)

§ 18. Surmanuhtlusele või sunnitööle mõistmisega käib kaasa kõigist riiklistest ja omavalitsuslistest ametitest tagandamine ja riiklise pensiooni, kaitseväeliste aukraadide, autähtede ning aumärkide kaotus. (28)

§ 19. Sunnitööle mõistetud kaotab õiguse:

- 1) olla valijaks või valitavaks riikliste või omavalitsusliste asutuste valimistel ja oja võtta rahvahääletamistel;
- 2) olla riiklistes või omavalitsuslistes ametites;
- 3) olla kaitseväe teenistuses;
- 4) olla eestkostjaks või hooldajaks;
- 5) olla avalikkuses või erakooliasutustes juhatajaks, kasvatajaks või õpetajaks;
- 6) olla vahetunikuks, konkursi valitsuse või administratsiooni liikmeks, wannutatud hooldajaks, wandekehunikuks, advokaadiks või wolinikuks asjade ajamisel riiklistes või omavalitsuslistes asutustes;
- 7) olla tunnistajaks lepingute või aktide tegemise juures, kus tunnistajate osavõtmist seaduse poolt nõutakse. (30)

§ 20. § 18 tähendatud õiguste kaotus käib kaasa ka üle ühe aasta wangimaja mõistmisega, mitte üle ühe aasta aga — seaduses eriti ettenähtud juhtumustel.

Üle ühe aasta wangimaja mõistmisega võidakse ühendada § 19 ettenähtud õiguste kaotust, kas kõik koos või üksikult, mitte üle ühe aasta aga — seaduses eriti ettenähtud juhtumustel.

§ 21. § 19 põhjal kaotatud õigused antakse tagasi: sunnitööle mõistetutele — kümne aasta pärast ja wangimaja mõistetutele — viie aasta pärast, arvates finnipidamise lõpust.

Süüdi mõistetute laitmata ülespidamise korral ja nende palvel võidakse neid tähtaegu lühendada, kui pool nendest juba möödab on. (31)

§ 22. Seaduses ettenähtud fordael määratakse seaduses eriti tähendatud liifakaristust järqmifelt:

- 1) õiguse kaotuse korral seaduses tähendatud kaubandus- või tööstusaladel või mõnes muus tegemises töötada, arvatakse kaotuse tähtaeg karistuse ärakandmise lõpust;

2) neil fordadel, kui kohtuotsuse awalik wäljakuulutamine seaduses ette näh-tud, trükitakse see süüdlase kulul „Riigi Teatajas“ ja ühes eraajalehes kohtu määramise järele;

3) seaduses ettenähtud ametnikkude tagan-damine ametist, wälja arwatud § 66 tei-ses jaos nimetatud juhtumus, käib koos feeluga samasugust wõi kõrgemat ame-tit pidada seaduses määratud aja jook-sul wõi kunagi. (33)

§ 23. Sunnitööle wõi wangimajja mõiste-tud wäljamaalasi wõib kohus määrata maalt wäljasaatmisele peale karistuse ärakandmist, neile ära feelates tagasitulekut Eesti Waba-riiki. (35)

§ 24. Asjad, mille walmistamine, müümi-ne, laialilaoatamine, kaasaskandmine ja hoid-mine feelatud, wõetakse ära ja, kui seaduses nende tarwitamise kohta erimäärust ei ole, häwitatakse wõi tunnistatakse riigi omandu-jeks.

Samal alusel wõetakse ja häwitatakse ära wõi määratakse riigi kasuks: 1) süüteo forda-saatmiseks walmisseatud wõi tarwitatud as-jad, kui nende ärawõtmine seaduses eriti ette on nähtud, ja 2) muud seaduses eriti nime-tatud asjad. (36)

§ 25. Mis ilma sellekohase loata awatud wõi sisse seatud, pannakse kinni selle loa saa-miseni.

Mis korrawastafelt ehitatud, awatud, sis-se seatud, ümber ehitatud, parandatud wõi uuendatud, tuleb kohtu poolt määratud aja jooksul ja süüdlase kulul maha kiskuda, kin-ni panna, parandada, teijale paigutada wõi alguskorda seada: 1) kui see, mida süüdlase poolt forda saadeti, kahjulikuks tunnistatakse awalikule julgeolekule wõi rahwa terwisole; 2) kui süüteod forda saadeti, mis ette nähtud §§ 223 p. 3, 224, 310 j. 2, 311, 312, 316 p. 3, 318, 384, 388, 398 ja 407. (37)

§ 26. §§ 24 ja 25 määrusi tarwi-tatakse kohtu poolt ka kaebeluse õigeksmõist-mise wõi karistusest wabastamise korral, sa-muti ka kriminaal-toimetuse lõpetamisel wõi teismapanekul. (38)

4. peatükk.

Karistuse kandmise tingimisi wabastamine.

§ 27. Wangimajja mitte üle ühe aasta ilma §§ 18 wõi 19 ettenähtud õiguste kaotu-jeta, samuti ka aresti mitte üle ühe aasta, wõi aresti rahatrahwi wahetuseks, mõiste-tuid wõidakse karistuse kandmisest tingimisi wabastada, kui nad waremalt sunnitööga wõi wangimajjaga karistatud ei ole ja kui see

Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through. It contains the same legal provisions as the main text but is largely illegible due to low contrast and orientation.

Neid allealisi võidakse anda vastutustlike walwe alla wanemate, nende eest hoolitsewate isikute või muude seesuguste ustatwate isikute kätte, kes sellega nõus on; raskete kuritegude või kuritegude fordasaatmise puhul aga võidakse neid paigutada ka parandusajutustesse, kui see aga võimata, siis allealistele jaoks wangimaja juures eriti seatud ruumidesse.

Parandusajutustesse või allealiste jaoks wangimaja juures eriti seatud ruumidesse paigutatud allealisted peetakse seal finni kuni paranemiseni, igal juhtumisel mitte alla ühe aasta ja mitte kauem kui nende kahetsateistkümnne aastaseks saamiseni; neid aga, kes paigutamise ajal üle wiieteistkümnne aasta wanad olid — mitte kauem kui nende kahesümne aastaseks saamiseni. (41).

§ 43. Süüks ei arwata süütegu, mida fordasaatja ei wõinud ette näha või ära hoida. (42).

§ 44. Selle asjaolu mitteteadmine, mille peal põhjeneb teo kuritegelikkus või wastutuse raskendamise, kõrwaldab teo enese või wastutust raskendawa asjaolu süüksarwamise.

See määrus ei maffa etteawaatmata tegude kohta, kui mitteteadmine süüdlase hooletuse tagajärjeks oli. (43).

§ 45. Süüteoks ei loeta tegu, mis forda saadetud seaduse täitmiseks, ega ka tegu, mis forda saadetud ameti alal antud käsu täitmiseks, kui käsk on antud sellekohase ülemuse poolt tema seaduslikkudes wõimupirides, kokkufõlas seatud määrustega, ja kui ta midagi lausa kuritegelikku ette ei kirjutanud. (44).

§ 46. Süüteoks ei loeta tegu, mis forda saadetud hädaolukorras juures kaitseja enese või teise inimese isiklikeste või aineliste warade wastu sihitud seaduswastalise kallalekippumise korral.

Hädaolukorras üleastumine kaitse litaadumise või ebaditgel ajal tarwitamise teel on karistataw ainult seaduses eriti tähendatud juhtumustel. (45).

§ 47. Süüteoks ei loeta ka tegu, mis forda saadetud enese või teise inimese elu päästmiseks hädaohust, mis ahwarduse, seaduswastase sundimise või muu põhjuse läbi tekkis, ja mida samal ajal muude abinõudega kõrwaldada ei saadud.

Süüteoks ei loeta ka tegu, mis forda saadetud enese või teise inimese terwise, wabaduse, sugulike puhtuse või muude isiklikeste või aineliste warade päästmiseks hädaohust, mis ahwarduse, seaduswastase sundimise või muu põhjuse läbi tekkis ja mida samal ajal muude abinõudega kõrwaldada ei saadud, kui sealjuures teo fordasaatjal küllalt põhjust oli

tema poolt sünnitatavat kahju kaitsmata waraga wõrreldes wähetähtsaks pidada.

Nimetatud määrused ei maksa neil juhtumustel, kus hädahoju eest kõrwale hoidmine ise süüteoaks loetakse. (46).

§ 48. Süüteoaks ei loeta tegu, mis oli sihitud olemata objekti wastu, wõi niisuguse objekti wastu, mis silmanähtawalt kõlbmata seda liiki süüteo kordasaatmiseks, nagu see kawatsetud oli. (47).

7. peatükk.

Süüdluse liigid.

§ 49. Süütegu loetakse tahtliseks (meelega tehtuks) mitte ainult siis, kui süüdlane tema kordasaatmist soowis, waid ka siis, kui süüdlane teadwalt sündida lastis tagajärje, mille peal selle teo kuritegelikkus põhjeneb.

Süütegu loetakse ettewaatmataks mitte ainult siis, kui süüdlane teda ette ei näinud, ehk seda küll wõis ja pidi ette nägema, waid ka siis, kui ta küll ette nägi tagajärje, mille peal kuritegelikkus põhjeneb, kuid kerge-meelselt eeldas seda tagajärge kõrvaldada.

Rasked kuriteod on karistatavad ainult tahtlise süü olemasolekul.

Kuriteod on karistatavad tahtlise süü olemasolekul, ettewaatmata süü olemasolekul aga ainult seaduse eriti nimetatud juhtumustel.

Üleastumised on karistatavad mitte ainult tahtlise süü, waid ka ettewaatmata süü olemasolekul, wälja arwatud seaduses eriti nimetatud juhtumused. (48).

§ 50. Tegu, millega süüteo täidesaatmine algab, kui süüdlane selle kordasaatmist soowis, see aga tema tahtmisest rippumata asjaolu pärast teostamata jäi, loetakse süüteo katseks.

Raske kuriteo, seaduses eriti nimetatud fordadel aga ka kuriteo katse on karistatav, kuid nende süütegude eest seaduses määratud karistusi kergendatakse § 54 kindlaks määratud alustel.

Üleastumise katse ei ole karistatav.

Katse süütegu korda saata selleks lausa kõlbmata, äärmise harimatuse wõi ebausu tõttu walitud abinõudega, ei ole karistatav. (49).

§ 51. Tahtlise süüteo kordasaatmise jaoks abinõu muretsemist wõi kõlblikuks tegemist loetakse süüteo ettewalmistuseks.

Ettewalmistus on karistatav seaduses eriti nimetatud juhtumustel, kui ta seeljusres seisma pandi asjaolu pärast, mis süüdlase tahtmisest ei rippunud. (50).

§ 52. Kui süüitegu korda saadeti mitme isiku poolt, kes tema täidesaatmiseks olid kokku leppinud või teadvalt üheskoos tegutsenud, siis loetakse süüiteo osalisteks neid, kes: 1) süüiteo otsekohelelt korda saatsid või tema täidesaatmisest osa võtsid; 2) kes teist isikut süüiteost osavõtmisele kihutasid; 3) kes kaasaitajateks olid selle läbi, et nad süüiteo kordajaatmise abinõusid kätte muretsefid või takistusi kõrvaldasid, või et nad aitasid süüitegu korda saata nõuandmisega, juhatusel või lubamisega kordajaatmist mitte takistada või seda varjata.

Raske kuriteo või kuriteo osalised langevad selle karistuse alla, mis seaduses nende süüitegude eest on määratud, kuid kaasaitajale, kelle abil olulist tähtsust ei olnud, kergendatakse karistust § 54 kindlaks määratud alustel.

Üleastumise osaliste seas karistatakse ainult üleastumise otsekohelelt kordajaatjat või tema täidesaatmisest osavõtjat; kihutaja ja kaasaitaja aga langevad karistuse alla ainult seaduses eriti ettenähtud juhtumustel.

Spetsiaalsed isiklikud vahekorrad ja tingimused, mis mõne süüiteo osalise karistatavust ära määravad, suurendavad või vähendavad, ei mõju teiste osaliste vastutuse peale.

Osaline, kes süüiteost osavõtmisest taganes ja õigel ajal kõik temast rippuvad abinõud süüiteo kõrvaldamiseks tarvitusele võttis, vabastatakse karistusest. (51).

§ 53. Kes nõusolemist avaldas ühingust osa võtta raske kuriteo või kuriteo kordajaatmiseks ja edaspidisest osavõtmisest ei loobunud, kuid siiski raske kuriteo või kuriteo osaliseks ei olnud, vastutab ainult seesugusest ühingust osavõtmise eest.

Osavõtmine ühingust raske kuriteo või kuriteo kordajaatmiseks, või mitme raske kuriteo või kuriteo kordajaatmiseks ühinenud salgast on karistatav seaduses eriti nimetatud juhtumustel. (52).

8 peatükk.

Karistuste kergendamine ja vähendamine.

§ 54. Süüdlasele, kes süüid vähendamate asjaolude tõttu karistuskergenduse väärikseks on tunnistanud, kergendatakse karistust järgmistel alustel: 1) ei võida määrata süüiteo eest seaduses ettenähtud karistuse ülemäärast, 2) võidakse süüiteo eest seaduses ettenähtud karistusele üle minna ka teisele karistusele järgmises järjekorras:

- 1) surmanuhtlusest — tähtajata sunnitööle;

- 2) tähtajata sunnitöölt — tähtaegsele sunnitööle;
- 3) tähtaegselt sunnitöölt — wangimajale mitte alla kahe aasta;
- 4) wangimajalt mitte üle ühe aasta — arestile mitte üle kuue kuu. (53).

§ 55. Selwangistust võib asja otjustaw kohus täielt või osalt karistusaja fiske arwata, kui süüdlane wangimaja, aresti või aresti rahatrahwi wahetuseks mõistetakse. (54).

§ 56. Allealised, kaheteistkümnne kuni jeteistkümnne aastases wanaduses, kui süütegu neile süüks on arwatud, mõistetakse:

- 1) surmanuhtluse või tähtajata sunnitöö asemel — wangimaja kahesast kuni kaheteistkümnne aastani, ja tähtaegse sunnitöö asemel wangimaja kolmest kuni kahesja aastani.

Mõlemal juhtumusel aga, kui kohus jeda otstarbekohasemaks peab — paigutamisele parandusafutusse.

- 2) wangimaja asemel — paigutamisele parandusafutusse; kui kohus jeda aga otstarbekohasemaks peab, siis wastutustlise walwe alla süüdlase wanemate, tema eest hoolitsewate isikute või muude seefuguste ustawate isikute kätte, kes sellega nõus on. Peiab aga kohus, et kuritegu süüdlase poolt korda oli saadetud kuritegemusega harjumuse või selle tegemise äriasjaks muutumise tõttu, siis — wangimaja üldistel alustel.
- 3) aresti või rahatrahwi asemel — manitsemisele kohtu poolt või wastutustlise walwe alla süüdlase wanemate, tema eest hoolitsewate isikute või muude seefuguste isikute kätte, kes sellega nõus on. Peiab aga kohus, et üleastumine süüdlase poolt korda oli saadetud kuritegemusega harjumuse või selle tegemise äriasjaks muutumise tõttu, siis — paigutamisele parandusafutusse.

Kui allealise paigutamine parandusafutusse võimalik ei ole, siis wõidakse teda paigutada allealiste jaoks wangimaja juures eriti seatud ruumidesse.

Parandusafutustesse või allealiste jaoks wangimaja juures eriti seatud ruumidesse paigutatud allealised peetakse seal kinni kuni paranemiseni, igal juhtumusel mitte alla ühe aasta ja mitte kauem kui nende kahesateistkümnne aastaseks saamiseni; neid aga, kes afutusse paigutamise ajal üle wiieteistkümnne aasta wanad olid — mitte kauem kui nende kaheskümnne aastaseks saamiseni.

Allealine, kes jelle paragrahwi p. 1 wõi 2 järele parandusafutusse paigutamisele on mõistetud, kes aga kohtuotsuse täitmisele pööramise ajal kahetsateistkümnne aastaseks sai, paigutatakse wangimajja: sunnitöö wahetamise korral — mitte enam kui wiieks aastaks ja muudel kordadel — karistusaega lühendades vähemalt pooleni, wahetatama karistusega wõrreldes. (55).

§ 57. Allealised kaheteistkümnne kuni seitsmeteistkümnne aastaseks wanaduses käiwad õiguste kaotuse wõi kttenduse alla ainult siis, kui nad kordajaadetud raske kuriteo eest jurmanuhtluse wõi sunnitöö asemel paragrahw 56 p. 1 põhjal wangimajja on mõistetud. (56).

§ 58. Allealistele seitsmeteistkümnne kuni kahetümne aastaseks wanaduses:

- 1) wahetatakse jurmanuhtlus tähtajata sunnitöö wastu;
- 2) wahetatakse tähtajata sunnitöö wiie-
teistkümnne aastase sunnitöö wastu;
- 3) lühendatakse ühe kolmandiku wõrra sunnitöö ja wangimaja tähtaegu. See kergendus ei käi nende allealiste kohta, kes kuriteo korda saatsid kuritegemusega harjumise wõi jelle tegemise äri-
asjaks muutumise tõttu;
- 4) määratakse õiguste kaotus wõi kttendus sunnitööle mõistmise korral, samuti ka sel korral, kui nad wangimajja mõisteti ilma p. 3 tähendatud kergendusega.

Kergendamise wõi wahetamise alla käib karistus, mis tuleks kohtu arwamise järele määrata süüdlasele, kui ta täisealine oleks olnud. (57).

§ 59. Õfikutele, kes seitsmekümne aastaseks saanud, wahetatakse jurmanuhtlus ja sunnitöö wangimaja wastu mitte alla kolme aasta. (58).

§ 60. Rahatrahw, mis ära maksitud ei ole kohtuotsuse seadusjõusse astumise päewast arwates — ühe kuu jooksul wõi maksutähtaja pikenduse wõi jaotuse korral — antud tähtajaks, wahetatakse aresti wastu kohtuotsuses määratud aja peale järgmises wahekorras: rahatrahw kuni kahetuhande wiiesaja margani — aresti wastu kuni ühe nädalani; kahetuhandest wiieksajast kuni kümnetuhande margani — aresti wastu ühest nädalast kuni ühe kuuni; kümnestuhandest kuni wiieksümnetuhande margani — aresti wastu ühest kuni kolme kuuni; wiieksümnestuhandest kuni sajatuhande margani — aresti wastu kolmest kuni kuue kuuni; üle sajatuhande marga — aresti wastu kuuest kuust kuni ühe aastani.

Maksutakse rahatrahw tema asemel pandud aresti kandmise ajal täielik wõi osalt ära,

siis lõpetatakse või lühendatakse arest vastavalt makstud summale. Riisuguse lühendamise juures arvatakse ära kantud arest rahaträhvi sisse kohtuotsuses määratud vahetorras. (59).

9. peatükk.

W a s t u t u s t r a s k e n d a w a d a s j a =
o l u d.

§ 61. Kes enne kohtuotsuse, =resolutsiooni või wande kohtunikkude werdiki kuulutamist faks või rohkem süütegu korda saatis, langeb kõige raskema karistuse alla nende hulgaft, mis kohtu poolt tähendatud tegude eest määrati. Kohus võib kõige raskemat karistust veel suurendada kuni sarnase teo eest seaduses ettenähtud ülemmäärani, kusjuures süüdlasele määratud karistuste kogusummast üle ei võida minna ja tähele tuleb panna § 16 määrusi; sunnitöö jaotamine on lubatud kuni kolmekuuliste osadeni. Kui aga kõige raskemaks karistuseks on sunnitöö või wangimaja üle ühe aasta ja teiseks koostamise alla käiwaks karistuseks on kohtu poolt määratud rahaträhw või arest mitte üle ühe aasta, — siis ei või kohus kõige raskemat karistust suurendada.

Siguste kaotus ja kitsendus, samuti ka seaduses ettenähtud lisakaristused, mis kõige raskema karistusega kaasas ei käi, kohtu poolt aga teiste, koostamise alla käiwate karistustega ühenduses on määratud, lisatakse kõige raskemale karistusele juurde. (60).

§ 62. Kui süütegude hulgaft, mida § 61 nimetatud koostusmääruste järele tähtaegse wabaduskatusega või rahaträhwiga karistatakse, süüdlane ühe süüteo eest karistuse juba täielikult või osalt ära kandis, siis arvatakse ära kantud karistus koostatud karistuse sisse. (61).

§ 63. Karistuste koostusel arvatakse üksliikliste karistuste raskus nende ajapikkuse või juuruse järele, lahkliikliste karistuste raskus aga § 64 ettenähtud alustel.

Kui koostamise alla käiwad lahkliiklised karistused § 64 järele üheraskused on, siis määratakse see karistus, mis § 2 järele liigi poolest raskem. (62).

§ 64. Karistuste kokku- ja sissearvamise juures loetakse kuus kuud sunnitööd ühewääriliseks — üheaastase wangimajaga või kaheaastase arestiga.

Rahaträhw arvatakse arestile vastawaks § 60 seatud piirides. (63).

§ 65. Kes enne kohtuotsuse, -resolutsiooni või wandeškohtunikkude werdikti kuulutamist faks või rohkem samast või üksiklikult süütegu kuritegemusega harjumuse või selle tegemise äriasjaks muutumise tõttu korda saatis, langeb, kui seaduses sarnaste tegude eest erikaristust ette nähtud ei ole, wastutuse alla koostusmääruste järele, mis paragrahwides 61—64 tähendatud.

Peale selle võib kohus, kui ta kõige raswema karistuse määrab:

- 1) tähtajata sunnitöö, — siis ära keelata ennetähtaega tingimisi wabastamise enne kahelümne aasta möödaminekut;
- 2) tähtaegse sunnitöö, — siis seda pikendada kuni kahelümne aastani;
- 3) wangimaja, — siis seda pikendada: kuni kahelja aastani, kui selle karistuse ülemmäär seaduses ulatab üle kolme aasta, kuni kuue aastani, kui selle karistuse ülemmäär seaduses ulatab üle ühe, kuid mitte üle kolme aasta ja kuni kahe aastani, kui see ülemmäär üle ühe aasta ei ulata;
- 4) aresti, — siis seda pikendada: kuni kahelja aastani, kui selle karistuse ülemmäär seaduses ulatab üle kolme aasta, kuni kuue aastani, kui selle karistuse ülemmäär seaduses ulatab üle kuue kuu, kuid mitte üle kolme aasta ja kuni ühe aastani, kui see ülemmäär üle kuue kuu ei ulata;
- 5) rahatrahwi, — siis peale selle weel aresti määrata mitte üle ühe kuu. (64).

§ 66. Selmises (65) paragrahwis nimetatud alustel võib kohus karistust suurendada ametnikule, kes süüdlane on ülb süüteo kordasaatmises või sellest osawõtmises: kui süütegu oli ühenduses teenistusalamluse wahekorra rikkumisega, või saadeti korda ametikohuse või wolituse kuritarwitusega, või surwe ahwardusega või mõne muu wõimukuritarwitusega, või oli ühenduses ametikohuse rikkumisega eraisikute juhtes, — ja kui sarnaste rikkumiste, kuritarwituste või ahwarduste eest seaduses erikaristusi ei ole ette nähtud.

Mõistetakse ametnik riiklises või omawalitusslises teenistuses kordasaadetud ametialalise süüteo eest aresti, siis võib kohus aresti asemel ametist tagandamist määrata või arestille ametist tagandamist juurde liigutada.

Mõistetakse ametnik riiklises või omawalitusslises teenistuses kordasaadetud ametialalise kuriteo eest wangimatja ilma õiguste

kaotufeta, siis võib kohus teha ametist tagan-
dada ühest kuni viie aastani. (65).

§ 67. Kes pärast kohtuotsuse, =resolutsiooni
või mandekohtunikkude verdikti kuulutamist,
või karistuse kandmise ajal süüteo korda
saatis, võetakse vastutusele üldistel alustel,
filmas pidades järgmisi tingimusi:

- 1) tähtajata sunnitöö ühendamisel sama
karistusega pikendatakse ennetähtaega
tingimisi vabastamise tähtaega kolme-
kümne aastani;
- 2) tähtajata sunnitöö ühendamisel täht-
aegse sunnitööga lisatakse ennetähtaega
tingimisi vabastamise tähtajale juur-
de kohtu poolt otsustatud tähtaegse sun-
nitöö pool aega;
- 3) tähtajata sunnitöö ühendamisel muude
vabaduskaotusliste karistustega, peale
sunnitöö, pikendatakse ennetähtaega
tingimisi vabastamise tähtaega neli
karistustele vastavate sunnitöö täht-
aegade võrra § 64 äratähendatud sisse-
arvamise määruste järele, kuid mitte
enam, kui kahe aasta võrra;
- 4) tähtaegsete vabaduskaotusliste karis-
tuste ühendamisel arvatakse nende
tähtajad kokku, on aga süüdlasel lah-
kliiklised karistused kanda, siis arvatakse
liigi poolest kergem karistus raske-
male juurde ühes tähtaja ühendamise-
ga § 64 tähendatud arvemiinil, kusjuu-
res karistuse üldine kestvus § 65 j. 2
p. 3 ja 4 nimetatud tähtaegadest üle ei
tohi ulatada. (66).

§ 68. Kes pärast karistuse äraandmist
süüteo korda saatis, võetakse vastutusele
üldistel alustel. Saatis aga süüdimõistetud
samase või endise süüteoga üksikliiklise teo
korda, siis tuleb uuesti määratavat karistust,
välja arvatud juhtumused, kus seaduses ise-
äralised karistused süütegude kordamise eest
on ette nähtud, § 65 seatud alustel suurenda-
da, kui endise karistuse äraandmise ajast
kuni uue samase või üksikliiklise süüteo kor-
dasaatamiseni möödas on: raske kuriteo eest
määratud karistuse äraandmise ajast —
mitte üle viie aasta, kuriteo eest — mitte
üle kolme aasta ja üleastumise eest — mitte
üle ühe aasta. (67).

10. peatükk.

Karistatavust kõrvaldavad asjaolud.

§ 69. Jaganemine kõrvaldab karistuse:

- 1) kui süütegude kordasaatmise päevast
kuni süüaluse vastu kriminaal-jälgt-
mise seaduskorralise alustuseni möödas
on järgmised tähtajad: raskete kurt-

tegude korral — kümme aastat, kurt-
tegude korral — viis aastat ja üleastu-
miste korral — üks aasta;

- 2) kui raskete kuritegude ja kuritegude
kordasaatmise päevast kohtuotsuse tege-
mise päevani selles paragrahvis p. 1
nimetatud tähtajad kahetkordset, üle-
astumiste kordasaatmise päevast kohtu-
otsuse tegemise päevani aga kolmekord-
set möödas on;
- 3) kui kohtuotsuse tegemise päevast otsuse
täitmisele pööramise päevani möödas
on selles paragrahvis p. 2 nimetatud
tähtajad, mida neil juhtumustel kohtu-
otsuses määratud karistuse kohaselt
arwatakse. (68).

§ 70. Iganemine ei kõrvalda õiguste kao-
tust või kätkestamist, mis süüdlasele seadus-
jõuse astunud, kuid iganemise pärast täit-
mata jäetud kohtuotsuses on määratud.
Õiguste kaotuse või kätkestamise tähtajad arwa-
takse seft päevast peale, mil otsuses määratud
karistus iganemise pärast kustub. (69).

§ 71. Süüteo suhtes, mis mitmest teost
koos seisab, arwatakse iganemise tähtajad wil-
mase teo kordasaatmise päevast, ja wahetpida-
mata wältawa süüteo suhtes — selle lõpu
päevast peale. (70).

§ 72. On seaduse järele kriminaal-jälgi-
mise alustamine wõimatu enne asja otsusta-
mist tsiviil-kohtus, või on alustatud asja
edasijamine või kohtuotsuse täitmine seadus-
listel alustel seisma pandud, siis ei arwata
tsiviil-kohtu asjaajamise aega ega seadus-
likku seisakut iganemise tähtaja sisse.

Samuti ei arwata karistuse kandmisest
tingimisi wabastamise ega ennetähtaega tingi-
misi wabastamise korral iganemise tähtaja
sisse aega, arwates kohtuotsuse tegemise või
tingimisi wabastamise päevast kuni karistuse
kandmisest tingimisi wabastamise või enne-
tähtaega tingimisi wabastamise tagasiwõtmis-
eni (§§ 29, 30 ja 36). ((71).

§ 73. Armuandmine ei ripu kohtust waid
kuulub Wabariigi Walitsuse wõtmupütri.
Armuandmise ulatus määratakse ära Waba-
riigi Walitsuse otsuses, mis süüdlase saatust
kergendab või süü täiesti andeks annab. (72).

Kriminaal-seadustif.

Motiivid üldosas tehtud tähtsamate muudatuste kohta.

Kolme nimetuse hulgast: 1) nuhtluse seadustif, 2) karistusseadustif ja 3) kriminaalseadustif — walis komisjon wiimase, mis, olgugi wõõra kõlaga, meil siiski kergesti arusaadaw ja mis on kokkukõlas „kriminaal kohtupidamise korraga“; teisi nimetusi ei saa wastawa kohtupidamise korra nimetusega kokkukõlla wita.

Üldosa.

Komisjon otsustas Wene eelnõu I peatükki nimetada üldosaks ja seniseid tema jaotusi — peatükkideks; selle järele saaks üldosal oma peatükkide numeratsioon ja eriosal — oma; wõrreldes Wene eelnõuga saawad seadustifust mitmed paragrahwid wälja heidetud ja mitmed uued sisse wõetud, sellepärast anti paragrahwidele uus numeratsioon, juhatahes igauhe juures wana numbri peale.

§ 2. Komisjon otsustas sisse jätta jurmanuhtluse ja rahatrahwi, hoopis wälja heita asumisele jaatmise, ning wabaduskaotusliste karistuste arwu vähendada wiie pealt kolme peale järgmiselt: a) raskemaks karistuseks jääb sunnitöö; b) keskmiseks karistuseks — mangimaja Wene eelnõu parandusmaja ja tüürmi asemele ja d) kergemaks karistuseks — arest Wene eelnõu kindluse ja aresti asemele.

Arwati nimelt, et wiitüübilibiste eriwangistusajutuste ehitamine riigile liiga koormaw on ja pealegi ei ole wõimalik nii mitme kinnipidamise wiisi wahel tuntawat wahet teha; parandusmaja liitmine tüürmiga ja kindluse liitmine arestiga leiti läbiwiidaw olemat.

Komisjon otsustas Wene eelnõu § 12 hoopis wälja heita, kuna tema teostamine wõib wõõdapääsemata tehniliste raskustega kokku põrgata.

§ 10. Komisjon leidis, et ka oma kodanikke wõib wälja anda, kuid wõimaldada seda ainult wastawa lepingu olemasolekul, mitte aga lihtsa wastastikkuse alusel.

§ 14. Wangimaja on kokku liidetud endine tüür — 2 näd. kuni 1 aastani üksikwangistust, ehk kuni 1 a. 4 kuuni ühiswangistust, ja endine parandusmaja — 1½ a. kuni 6 aastant peaaesjalikult ühiswangistust; leiti, et meil tuleb ühiswangistuse juurde jääda, kuna üksikambrite ehitamine liig kulukas on.

§ 15. Aresti on kokku liidetud endine arest — 1 päewast kuni 6 kuuni ja endine kindlus — 2 näd. kuni 6 aastani; otsustati laiendada töökohustust kõikide peale, kusjuures

töö ehk tegemise all tuleb mõista mitte ainult kehalist, waid ka waimlist tööd.

§§ 18—21. Diguste kaotuses on suured muudatused tehtud. Nagu teada, käisid Wene kodeksi järele kaotuse alla kolme liiki digused: 1) seisuslikud digused, 2) awalikud digused ja 3) eraõigused. Nendest jagunesid awalikud ja eraõigused omakorda kumbki kahte järku: a) awalikud digused, mis isikul juba olemas ja b) awalikdiguswõime; a) eraõigused, mis isikul juba olemas ning b) eraõiguswõime.

Õigist nendest digustest on kawatsetud eelnõu järele kaotuse alla tõmmata ainult awalikke digusi (§ 18) ja awalikdiguswõimet (§ 19) kuna seisuste, eraõiguste ning eraõiguswõime kaotus on hoopis wälja heidetud.

Nimetatud diguste (§ 18) ja diguswõime (§ 19) kaotus on kawatsetud määrata järgmiselt:

1) awalikud digused (§ 18) kaowad jäädawal, kuna kaotatud awalikdiguswõime (§ 19) andub tagasi (§ 21),

2) diguste kaotus (§ 18) on seotud obligatoorselt sunnitööle ja ühe aasta wangimatja mõistmisega (endine parandusmaja), alla ühe aasta aga (endine tüür) ainult eriosas eriti nimetatud juhtumustel; selle tõttu on Wene kodeksi § 27 wälja jäetud,

3) diguswõime kaotus (§ 19) on seotud obligatoorselt sunnitööga, wangimajaga aga ainult fakultatiivselt, selle juures wõib kohus wangimaja mõistmise juures ühendada diguswõimete kaotust kas kõik koos wõi ainult mõned nendest.

Samuti on kuni ühe aastani wangimatja mõistmise juures diguswõime kaotus lubatud ainult eriosas eriti nimetatud korradel.

§ 23. Politsei walwe, peale karistuse ärakandmist, on hoopis wälja jäetud; kui seda walwet niisugusele täiusele ei suudeta wita, nagu näit. Inglismaal, siis wõib ta ainult takistuseks olla karistusest wabanenud isikutele töö leidmiseks ja korralikku seltskonda tagasi pääsemiseks. Selle asemel oleks soowitamaw sellekohaseid patronaate ellu kutsuda, kes wabakslastuile toeks ja abiks oleks.

Alles on jäetud wäljamaalaste wäljasaatmine peale karistuse ärakandmist. See määrus wõib Geestis suurema tähtsuse omandada, kui filmas pidada, et meil wäljamaalaste wiibimine kahtlemata alatafa suureneb. Et mitte kohane ei ole kuritegijaid wäljamaalasi riigis jallida, siis on wäljasaatmise wõimalust weel juurendatud — teda endise tüürmi karistuse peale üleüldse laiendades.

§§ 27—32. Karistuse kandmisest tingimisi wabastamise instituut on asetatud järgm. põhimõtetele: 1) wabastada wõidakse ainult karistuse kandmisest, aga mitte ühtlasi ka

olgugi, et see wahest kõtge tabawam et ole: wenekeelne „sowokupnostj“ tähendab „sowokupnostj prestupnõh dejani“, kuna „koostus“ keeleliselt rohkem karistuste kohta käib kui süütegude kohta, kuid kohasema sõna puudusel on see oskus sõna sisse jäetud.

§ 63 on muudetud ja teine lõige lisaks pandud, et sama mõtet, mis wenegi tekstis oli, selgemalt väljendada.

Sunnitöö ja wangimaja karistuste koostamise juures ei teki harilikult kahtlust, kumb karistus raskem on, sest et sunnitöö seaduslik alammäär ikkagi raskem on kui wangimaja ülemmäär, ehk olgu siis, kui jeda ülemmäär on mõnel üksikul korral tõstetud kuni 8 aastani, kus siis wangimaja karistus võib

ühe raskune olla sunnitöö alammäär. Peale selle võib raskus tekkida wangimaja aresti koostamise juures; näituseks ühe koostuse alla käiwa süüteo eest on määratud kolm kuud wangimaja ja teise eest kuus kuud aresti, § 64 järele on need karistused üheraskused ja kohtupraktikas võiks see raskema karistuse leidmiseks kahtlust tekitada. Selle raskuse kõrvaldamiseks on teine lõige § 63 sisse võetud.

§ 72. On teine lõige juurde pandud, mille järele Wene kodekssis tarwidust ei olnud, sest et see kodeks karistuse kandmisest tingimisi wabastamist ega enne tähtaega tingimisi wabastamist tema kokkuseadmise ajal et tunnud.